

УДК 351.77:339.924(477)

DOI [https://doi.org/10.32689/3083-774X-2026-2\(47\)-11](https://doi.org/10.32689/3083-774X-2026-2(47)-11)

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ НЕФІНАНСОВОЇ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ

Танцюра Д.

FORMATION OF THE NON-FINANCIAL CORPORATE REPORTING STATE CONTROL SYSTEM UNDER THE CONDITIONS

Denys Tantsiura

Анотація

У статті досліджено особливості формування системи державного контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні в умовах євроінтеграції. Контроль нефінансової корпоративної звітності розглянуто як складову механізму публічного управління, функціонування якої забезпечується взаємодією державних органів, суб'єктів господарювання, професійних інституцій та інших недержавних учасників контрольної діяльності. Показано, що забезпечення якості нефінансової інформації є важливою передумовою інформаційної безпеки у сфері публічного управління, оскільки мінімізує ризики використання недостовірних або неповних даних під час формування та реалізації державної політики. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема системний, структурно-функціональний, порівняльно-правовий та логіко-аналітичний підходи, що дозволило комплексно оцінити сучасний стан організації контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні та визначити особливості його інституційного забезпечення. Проаналізовано сучасний суб'єктний склад контролю та встановлено, що в Україні відсутній єдиний орган, уповноважений здійснювати комплексний контроль нефінансової корпоративної звітності, унаслідок чого контрольні функції реалізуються відповідно до галузевої компетенції різних суб'єктів. Узагальнення результатів дослідження дало підстави зробити висновок, що сучасна система контролю нефінансової корпоративної звітності функціонує як змішана модель, що поєднує внутрішній контроль суб'єктів господарювання, державний галузевий нагляд, незалежну професійну верифікацію та ринковий контроль. Обґрунтовано, що подальший розвиток системи контролю має здійснюватися з урахуванням європейських підходів до забезпечення прозорості, підзвітності та достовірності корпоративної звітності, а також необхідності підвищення рівня міжвідомчої координації та узгодженості контрольних процедур. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості їх використання під час удосконалення механізму публічного управління у сфері нефінансової корпоративної звітності в Україні та адаптації національної системи контролю до вимог європейського регуляторного середовища.

Ключові слова: нефінансова корпоративна звітність, публічне управління, система контролю, державний нагляд, недержавний контроль, інформаційна безпека, євроінтеграція.

Abstract

The article examines the peculiarities of the formation of the non-financial corporate reporting state control system in Ukraine under the conditions of European integration. The control of non-financial corporate reporting is considered as a component of the public administration mechanism aimed at ensuring the reliability, completeness, comparability, and usefulness of non-financial information for managerial decision-making. It is demonstrated that ensuring the quality of non-financial information constitutes an important prerequisite for information security in the field of public administration, as it minimizes the risks associated with the use of unreliable or incomplete data in the formulation and implementation of public policy. The study employs a combination of general scientific and special research methods, including the systems approach, structural-functional analysis, comparative legal analysis, and logical-analytical approach, which made it possible to comprehensively assess the current state of the organization of non-financial corporate reporting control in Ukraine and identify the specific features of its institutional framework. The current composition

of control subjects is analysed, and it is established that Ukraine lacks a single authority authorized to exercise comprehensive control over non-financial corporate reporting. Consequently, control functions are performed by various entities according to their sectoral competence. The findings of the study indicate that the current system of non-financial corporate reporting control operates as a mixed model combining internal control by business entities, state sectoral supervision, independent professional assurance, and market-based control. It is substantiated that the further development of the control system should be based on European approaches to ensuring transparency, accountability, and the reliability of corporate reporting, as well as on strengthening interagency coordination and the consistency of control procedures. The practical significance of the research lies in the possibility of applying its findings to improve the public administration mechanism for non-financial corporate reporting in Ukraine and to facilitate the adaptation of the national control system to the requirements of the European regulatory framework.

Key words: non-financial corporate reporting, control, public administration, control subjects, ESG, information security, European integration.

1. Вступ. У сучасних умовах євроінтеграції України нефінансова корпоративна звітність поступово трансформується із добровільного інструменту корпоративної комунікації (Бакуменко, 2015) на важливий елемент інформаційного забезпечення публічного управління. Зростання ролі екологічних, соціальних, трудових та управлінських показників у процесі оцінювання діяльності суб'єктів господарювання зумовлює підвищення вимог не лише до розкриття такої інформації, а й до її достовірності, повноти, порівнюваності та придатності для прийняття управлінських рішень. За цих умов контроль нефінансової корпоративної звітності набуває нового змісту та поступово перетворюється із сукупності окремих контрольних процедур на складову механізму публічного управління, функціонування якої передбачає взаємодію державних органів, суб'єктів господарювання, професійних інституцій і представників громадянського суспільства.

Особливого значення це набуває в умовах цифровізації публічного управління та активного використання нефінансової інформації для формування державної політики у сферах корпоративного управління, сталого розвитку, екологічної безпеки та соціальної відповідальності бізнесу. За таких умов якість нефінансової інформації безпосередньо впливає на обґрунтованість управлінських рішень, оцінювання ризиків і ефективність публічного управління. Використання недостовірної, неповної або неперевіреної інформації створює інформаційні ризики, тоді як ефективний контроль нефінансової корпоративної звітності забезпечує формування надійної інформаційної основи для прийняття управлінських рішень та сприяє зміцненню інформаційної безпеки держави. (Кириченко, 2026)

Специфіка нефінансової корпоративної звітності полягає в тому, що вона охоплює широкий спектр екологічних, соціальних, трудових, без-

пективних та управлінських показників, контроль за якими належить до компетенції різних органів державної влади, професійних інституцій та інших учасників суспільних відносин. (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», 1999, Наказ Міністерства фінансів України, 2018)

На відміну від фінансової звітності, для якої характерна відносно централізована система контролю, у сфері нефінансового звітування контрольні функції реалізуються багатьма суб'єктами відповідно до їх галузевої компетенції. Така особливість обумовлює формування нової моделі контролю, заснованої на поєднанні механізмів державного нагляду, незалежної професійної верифікації, внутрішнього контролю підприємств і ринкового оцінювання нефінансової інформації.

2. Матеріали та методи. Проблематика контролю стала предметом дослідження таких науковців як В. Бакуменко, В. Князєв, Н. Нижник, Ю. Сурмін, В. Мельников, І.Черненко, А.Близнюк, О.Правоторова та ін. Зокрема, В.Мельников розглядає контроль як системний механізм забезпечення законності, прозорості та ефективності діяльності органів публічної влади (В.Мельников, 2024). О. Правоторова досліджує співвідношення контролю й нагляду в системі публічного управління, обґрунтовуючи контроль як один із ключових інструментів реалізації державної політики (О. Правоторова, 2024). Водночас І.Черненко та А.Близнюк акцентують увагу на ролі громадянського контролю як важливого елементу системи публічного управління, що сприяє підзвітності органів влади, розвитку взаємодії з громадянським суспільством та підвищенню ефективності управлінських рішень (І.Черненко та А.Близнюк, 2023). Окремі аспекти нефінансової корпоративної звітності, корпоративної соціальної відповідальності та ESG-підходів також висвітлені у працях вітчизняних і зарубіжних учених. Водночас питання формування цілісної системи контролю

нефінансової корпоративної звітності, визначення її суб'єктного складу та особливостей функціонування як складової механізму публічного управління залишаються недостатньо дослідженими. Актуальність цієї проблематики зумовлена тим, що забезпечення достовірності нефінансової інформації вже не обмежується діяльністю органів державної влади, а здійснюється через поєднання державного нагляду, внутрішнього корпоративного контролю, незалежної професійної верифікації, громадського моніторингу та ринкового оцінювання.

Мета. У зв'язку із цим, метою статті є дослідження особливостей формування системи контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні в умовах євроінтеграції.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні завдання дослідження: розкрити місце контролю нефінансової корпоративної звітності в механізмі публічного управління; проаналізувати сучасний суб'єктний склад контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні; охарактеризувати особливості функціонування сучасної системи контролю в умовах євроінтеграції.

Для досягнення поставлених завдань використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, використано системний метод для дослідження контролю нефінансової корпоративної звітності як складової механізму публічного управління; структурно-функціональний метод – для визначення ролі та взаємодії суб'єктів контролю; метод аналізу та синтезу – для узагальнення нормативно-правових положень і наукових підходів; порівняльно-правовий метод – для зіставлення особливостей контролю фінансової та нефінансової корпоративної звітності; метод узагальнення – для формулювання висновків щодо функціонування сучасної системи контролю нефінансової корпоративної звітності.

3. Результати та обговорення. У науці публічного управління контроль розглядається як одна з базових управлінських функцій, що забезпечує отримання зворотної інформації, оцінювання результатів управлінського впливу та коригування рішень. Застосування такого підходу до сфери нефінансової корпоративної звітності дозволяє визначити контроль як сукупність взаємопов'язаних процедур, спрямованих на забезпечення достовірності, повноти, своєчасності, порівнюваності та відповідності нефінансової інформації встановленим вимогам (Бакуменко, 2015). У сучасних умовах його зміст не обмежується виявленням порушень, а охоплює формування

інформаційної основи для прийняття управлінських рішень, оцінювання ризиків, моніторингу реалізації державної політики та забезпечення підзвітності суб'єктів господарювання.

Специфіка контролю нефінансової корпоративної звітності зумовлена особливостями його об'єкта. Якщо фінансова звітність ґрунтується переважно на стандартизованих кількісних показниках, то нефінансова корпоративна звітність охоплює широкий спектр екологічних, соціальних, трудових, безпекових та управлінських характеристик діяльності суб'єктів господарювання. Відповідно, об'єктом контролю виступає не лише звітність як документ, а насамперед інформація, що характеризує вплив діяльності підприємств на економіку, суспільство, довкілля та систему корпоративного управління. Саме комплексний характер такої інформації визначає особливості організації контрольної діяльності та необхідність залучення широкого кола суб'єктів до виконання контрольних функцій.

В Україні поступово формується нова система контролю нефінансової корпоративної звітності, розвиток якої обумовлений одночасно євроінтеграційними процесами, поширенням ESG-підходів та зростанням ролі нефінансової інформації у державному управлінні. Її особливість полягає у відсутності єдиного спеціалізованого органу, уповноваженого здійснювати комплексний контроль нефінансової корпоративної звітності. Натомість контрольні функції розподілені між різними державними та недержавними суб'єктами відповідно до їх функціональної компетенції.

На відміну від фінансової звітності, контроль якої здійснюється в межах відносно цілісної системи регулювання, у сфері нефінансової корпоративної звітності контроль реалізується переважно щодо окремих груп показників. Екологічні, соціальні, трудові, безпекові та управлінські аспекти діяльності підприємств перебувають у сфері відповідальності різних органів державної влади, професійних інституцій та інших учасників контрольного процесу. Унаслідок цього об'єктом контролю найчастіше виступають окремі складові нефінансової інформації, враховуючи, що нефінансова корпоративна звітність як цілісний комплекс взаємопов'язаних показників фактично не охоплюється єдиною системою державного контролю.

Саме ця особливість дозволяє зробити висновок, що сучасна система контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні функціонує за **змішаною моделлю**, яка поєднує різні організаційні форми контролю та передбачає інтеграцію внутрішнього контролю суб'єктів звітності

сті, державного галузевого нагляду, незалежної професійної верифікації й ринкового контролю. Такий підхід забезпечує перевірку окремих компонентів нефінансової інформації, проте водночас актуалізує питання координації діяльності різних суб'єктів контролю та формування єдиного механізму забезпечення достовірності нефінансової корпоративної звітності. Залучення до контрольного процесу державних органів, суб'єктів господарювання, професійних об'єднань, аудиторів, інвесторів, фінансових установ та громадських організацій свідчить про поступовий вихід системи контролю нефінансової корпоративної звітності за межі традиційної державно-адміністративної моделі. Її функціонування набуває ознак публічного управління, оскільки досягнення суспільно значущої мети, якою є забезпечення достовірності та прозорості нефінансової інформації, здійснюється через розподіл функцій, координацію діяльності й взаємодію державних і недержавних суб'єктів. При цьому держава зберігає провідну регуляторну роль, установлюючи правові вимоги, визначаючи повноваження суб'єктів контролю та забезпечуючи захист публічних інтересів.

Іншою особливістю сучасної системи контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні є її багаторівнева організація. На відміну від фінансової звітності, для якої характерне більш централізоване нормативне регулювання, контроль нефінансової інформації здійснюється широким колом суб'єктів, компетенція яких поширюється на окремі складові екологічної, соціальної, трудової, безпекової та управлінської інформації. Такий підхід сформувався внаслідок комплексного характеру нефінансової корпоративної звітності, яка об'єднує показники, що належать до різних сфер державної політики та різних напрямів державного нагляду.

Аналіз чинної системи контролю свідчить, що її основу становлять державні органи, які забезпечують нормативне регулювання, координацію та галузевий контроль окремих компонентів нефінансової інформації. До загального регулювання належать Міністерство фінансів України, Міністерство економіки, довілля та сільського господарства України, а також Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Їх діяльність спрямована на формування нормативно-правових і методичних засад корпоративної звітності, забезпечення прозорості інформації та контроль за виконанням вимог щодо її розкриття.

Водночас основний обсяг контрольної діяльності реалізується через систему галузевого

державного нагляду. Контроль достовірності окремих нефінансових показників здійснюють органи, компетенція яких пов'язана з охороною праці, екологічною безпекою, промисловою та пожежною безпекою, статистичним забезпеченням, використанням природних ресурсів та іншими напрямками державного управління. Таким чином, державний контроль переважно охоплює не нефінансову корпоративну звітність як єдиний інформаційний документ, а окремі показники, що входять до її структури. Саме ця обставина визначає сучасну архітектуру системи контролю в Україні.

Наступною особливістю системи контролю слід назвати тенденцію поступового підвищення ролі недержавних суб'єктів. Їх роль зростає під впливом поширення ESG-підходів, розвитку практик сталого фінансування та посилення вимог до прозорості корпоративної діяльності (BDO Ukraine, 2025). До цієї групи належать аудитори, незалежні експерти, професійні об'єднання, рейтингові агентства, фінансові установи, інвестори, громадські організації та міжнародні фінансові інституції, які здійснюють незалежну верифікацію, експертне оцінювання та громадський моніторинг нефінансової інформації.

Особливу роль у розвитку сучасної системи контролю відіграють фінансові установи та інвестори, які дедалі активніше використовують нефінансову інформацію під час прийняття рішень щодо фінансування, кредитування та оцінювання ризиків. За таких умов достовірність ESG-показників стає не лише вимогою законодавства чи корпоративної прозорості, а й важливим чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємств та доступу до фінансових ресурсів. У результаті поряд із державним контролем формується ринковий механізм оцінювання якості нефінансової інформації, що суттєво розширює коло суб'єктів контролю.

4. Висновки. Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що сучасна система контролю нефінансової корпоративної звітності в Україні формується як багаторівнева змішана модель, у межах якої поєднуються внутрішній контроль суб'єктів господарювання, державний галузевий нагляд, незалежна професійна верифікація, громадський моніторинг і ринкове оцінювання нефінансової інформації. Така організація контрольної діяльності відповідає логіці публічного управління, оскільки забезпечення достовірності, повноти та порівнюваності нефінансової інформації здійснюється не одним державним органом, а через взаємодію державних

і недержавних суб'єктів, які виконують взаємопов'язані функції.

Водночас провідна роль держави у цій системі зберігається. Органи державної влади формують нормативно-правові засади нефінансового звітування, здійснюють галузевий нагляд, визначають обов'язкові вимоги до розкриття інформації та забезпечують захист публічних інтересів. Недержавні суб'єкти доповнюють державний контроль через внутрішні процедури, незалежне підтвердження, професійне оцінювання, громадський моніторинг і використання ринкових механізмів впливу.

Отже, система контролю нефінансової корпоративної звітності може розглядатися як складова механізму публічного управління, у межах якого державне регулювання поєднується з інструментами співрегулювання, професійної верифікації та суспільного контролю. Подальший розвиток цієї системи потребує посилення міжвідомчої координації, розмежування повноважень суб'єктів контролю, узгодження контрольних процедур та формування єдиних підходів до оцінювання достовірності нефінансової інформації відповідно до європейських вимог.

REFERENCES

1. Bakumenko, V. D. (2015). *Rozvytok teorii ta metodolohii derzhavnoho upravlinnia* : nauk. vyd. [Development of the Theory and Methodology of Public Administration: Scientific Edition]. *Zbirka vybranykh naukovykh prats* : u 2 ch. Ch. 1. Kyiv : AMU, 320 p.
2. Zakon Ukrainy «Pro bukhgalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» vid 16.07.1999 № 996-XIV [Law of Ukraine «On Accounting and Financial Reporting in Ukraine»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
3. Kyrychenko, H. V. (2026). Derzhavne rehuliuвання informatsiinoi bezpeky v umovakh tsyfrovizatsii: pravovyi ta instytutsiynyi aspekt [State Regulation of Information Security under Digitalization: Legal and Institutional Aspect]. *Koordynaty publichnoho upravlinnia*. № 1 (6). P. 261–278. DOI: 10.62664/cpa.2026.01.14.
4. Melnykov, V. V. (2024). Stan teorii ta metodolohii kontroliu u sferi publichnoi vlady [The State of Theory and Methodology of Control in the Sphere of Public Authority]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriya: Pravo. Vol. 1. Iss. 82. P. 203–208. DOI: 10.24144/2307-3322.2024.82.1.30.
5. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii zi skladannia zvitn pro upravlinnia» vid 07.12.2018 № 982 [Order of the Ministry of Finance of Ukraine «On Approval of Methodological Recommendations for Preparing the Management Report»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>
6. Pravotorova, O. M. (2024). Paradyhma kontroliu i nahliadu v publichnomu upravlinni [The Paradigm of Control and Supervision in Public Administration]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia. № 2. P. 266–272. DOI: 10.32782/tnv-pub.2024.2.31.
7. Chernenko, I. O., Blyzniuk, A. S. (2023). Konstytutsiina sutnist hromadskoho kontroliu yak formy vzaємодії publichnoi vlady ta instytutiv hromadianskoho suspilstva [The Constitutional Essence of Public Control as a Form of Interaction between Public Authorities and Civil Society Institutions]. *Publichne uriaduvannia*. № 1 (34). P. 58–70. DOI: 10.32689/2617-2224-2023-1(34)-7.
8. *ESRS Reporting in Ukraine: Implementing European Standards*. BDO Ukraine. 2025. Retrieved from: <https://www.bdo.ua/en-gb/insights-1/information-materials/2025/esrs-reporting-in-ukraine-implementing-european-standards>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Танцюра Денис

аспірант кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу
Інститут права та суспільних відносин ЗВО
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
e-mail: denistantsiura@gmail.com
ORCID: 0009-0003-9180-6367

Denys Tantsiura

Postgraduate Student at the Department of International Relations and Political Consulting
Institute of Law and Social Relations, Open International University of Human Development
“Ukraine”

Дата надходження статті: 22.05.2026

Дата надходження виправленої версії статті: 07.07.2026

Дата прийняття статті: 24.07.2026

Дата публікації статті: 16.09.2026